

nem vagy itt, te... te... (Ide most / hamar egy jelzőt – csak ne birtokost) – *Őt szerelmeslevél*. A kötetet végigolvasva mégis az a benyomásunk, hogy – részben talán az 1974 és 1995 közt írt versek viszonylag kis száma miatt – az öregedés tapasztalata lesz a poétikailag is meghatározó élmény. De maga a tény, hogy a címlapon látható hold növekvő és nem fogyó fázisban jár, emblemikus: gyarapodást, sőt talán gazdagodást jelöl. Az újabb versek fényében válik nyilvánvalóvá, hogy az öregkorral való szembenézés – poétikai értelemben – semmiképpen sem veszteség. A *Dalocska Lolitáról, Évek sorhajói, Az emberélet útjának... , Még mindig, Zörög halottan, Ubi sunt...?* című versekben egyfajta gondolati-meditatív költészet valósul meg és veti fel azt a kérdést, hogy mi más lehetne a poézis „örök témája”, mint az a jótékony csalás, amely *megélhetővé* teszi a halált is: „Mindig úgy, mintha. / Mintha nem itt. És mintha mindig. / Egy kis hitetnyi örökléttel / jól rászédni magunk” (*Még mindig úgy*). Lehet, hogy éppen ezen élmény alapvető volta miatt lehet Tímár György – a „szókon túli hang” (*Xénia*) bűvöletében fogant – költészete sokaknak ismerős. (Este a hegyen. Válogatott és új versek.

PRÁGAI TAMÁS

(Fekete Sas Kiadó, Bp., 2002. 250 o.
1568 Ft)

Horkay Hörcher Ferenc: *Préda*

Aranyról feljegyzett anekdota – s feltehetőleg valóban meg is történt –, hogy a költőnek végig kellett hallgatnia a róla szóló konferenciát az Akadémián. A mester hallgatta, hallgatta műveinek értelmezését, de egyszer nem bírta türtőztetni magát: amikor az egyik előadó azt találta mondani, hogy „A költő itt arra gondolt...”, Arany a bajusza alatt azt dörmögte: „Gondolta a fene!”

Véleményem szerint helytelenül járnánk el akkor is, ha Horkay Hörcher Ferenc második, *Préda* című verseskönyvében azt keressük, mit is akart ezzel a kötettel mondani a költő. A könyv súlyos probléma köré szerveződik: a préda-lét lehetséges (élet)helyzeteit, szituációit tárja az olvasó elé. Nem azért, mert úgymond megoldotta a problémát, s (költői) választ tud adni arra kérdésre: mit tehetünk, mit kell tennünk prédaként vagy épp ellenkezőleg: üldözőként, hogyan élhetünk-cselekedhetünk helyesen. Lírikusként beszél: az első és utolsó ciklust apjának haldoklása és halála, illetve a szerelem ihlette, s a középső ciklusban is szinte minden vers mögül kiolvasható az élettrajzi háttér. A költő mégis visszafogott hangon szól, kötetét gondosan megkomponálja, a gyötrő, indulatokat vagy ellenkezést kiváltó alapérzést, a préda-állapotot, amely-

ben élünk, többnyire tárgyilagosan, szinte indulatmentesen tárja elénk.

A kiszolgáltatottság és a szabadság lehetősége(i) számtalan módon leírható(k), példázható(k): „Még a hallgatással is tudunk / fájdalmat okozni egymásnak, mi magunk / vagyunk a fájdalom” (*Magunk vagyunk*). A *préda* ebben a kötetben összetett, számtalan módon értelmezhető allegória. Horkay nem jelenti ki: ilyen és csakis ilyen a kiszolgáltatottság, erre és csakis erre kereshetjük a kegyelmet. A költő „csupán” felvázolja megannyi versében a helyzetet és a lehetséges válaszokat: „A túlélők vergődnek, / mint hal a hálóban, / emlékeiket úzik, / s szökni hagyják / a megfordíthatatlan pillanatokat” (*Semmi dráma*); „Mikor úgy gondolja, innen már nincs tovább, / és hogy a haldoklónak épp az a dolga, / meghal” (*Végül az ember már nem is védekezik*) – és szinte minden költeményből idézhetnénk azokat sorokat, amelyek a kötetet szervező, címadó allegóriára utalnak közvetlenül.

Horkay Hörcher tiszteletben tartja az olvasót. „A jelentés átírja a jelt, bevégzi. / De mit tesz a jel olvasójával?” – kérdezi a *Leírás 2.* című vers végén. Az „igazi” jelentés megfejtése, létünk alapkérdéseinek megválaszolása – ha egyáltalán lehetséges – az olvasó feladata.

CSILLAG ISTVÁN

(*FISZ Könyvek 9., Bp., 2002. 86 o. 1200 Ft*)

Viktor Pelevin: *Az agyag géppuska*

A történelem valamelyes ismeretében talán nem is meglepő, hogy az 1917-es forradalom Oroszországa és egy pszichiátriai osztály kórterme nem különül el egymástól élesen. *Az agyag géppuska* főhősének, Pjotr Pusztának a tudatában, bár az orosz irodalom fenegyerekének tartott Viktor Pelevin a tőle megszozott merészséggel vegyíti a *látszólag* kétféle történet szövegeit legújabb, magyarul megjelent könyvében. Az elbeszélés szálainak ilyen elegyítése jól ismert Pelevin nálunk legnagyobb visszhangot kiváltó, *Generation „P”* című könyvéből, melyet szintén Bratka László fordított. Pelevin új műve mégsem történelmi regény, de nem is tudatregény, hanem – mint ezt a VII. Urgan Dzszambon Tulku (A Teljes és Végleges Megszabadulás Buddhista Frontjának Elnöke) által írt előszó is jelzi – „a szabad gondolat sajátos szárnyalásának” dokumentuma (ha ez esetben lehet használni ezt a szót), melyben megújult erővel tör felszínre az orosz néplelek mélyén kísértő forradalom-mítosz: Pelevin nagy elődök nyomán válaszolja az októberi forradalom abszurditását.

A fülszöveg kritikusja „a Csapajev-mítosz” felelevenítését ígéri, de Pelevin ennél többet teljesít. Könyvében, mely igazolnivaló látszik a poszt-